

lijfsvrucht mag beschouwen als een kwaadaardig gezwel, en dat zij zich daarvan mag ontdoen. En hij voegt daaraan toe, dat hij, als de omstandigheden vast staan, in zulk een geval zou helpen en zich dan ter beschikking van de rechtbank zou stellen, wier oordeel hij even gerust zou afwachten als dat van God. Zóó oordeelen ook anderen, maar de meeste artsen stellen zich op het standpunt, dat het leven steeds in de eerste plaats door den arts moet worden geëerbiedigd. Vraagt men hun echter — zoo leest men in *Le Caducée* —, wat zij zouden doen als hun dochter of hun vrouw het slachtoffer zou zijn, dan gaan zij weifelen. De schrijver zegt, steeds getrouw te zijn geweest aan de oude les, dat de arts ten opzichte zijner zieken zóó moet handelen, alsof een der zijnen in gevaar verkeerde.

Die wijze, oude les wordt hier, dunkt mij, ten onrechte toegepast. Bij de beoordeeling, niet van wat uit *geneeskundig* oogpunt noodig is, maar van wat geoorloofd is of niet, is het al zeer verkeerd, zich een omstandigheid voor den geest te halen, die onze standvastigheid aan het wankelen kan brengen. Dat zou de rechter zeker niet doen. En ook mag de vraag niet worden vertroebeld door eugenistische droomerijen. Zoo, tot haar juiste verhoudingen terug gebracht, moet de vraag in tweeën worden gescheiden: wat mag de overweldigde vrouw verlangen, en — hoe moet de maatschappij zich tegenover dit verlangen gedragen?

De vrouw mag begeeren, dat de gehate vrucht eener tegen haar wil ondergane gemeenschap verdwijne; wat zij onschuldig lijdt en nog zal moeten lijden, is waarlijk erg genoeg om dit verlangen begrijpelijk en vergefelijk te maken. Maar de maatschappij heeft iets anders te doen, dan zich op haar beurt af te maken van de zorgen, die haar, onder zoo vele andere, worden opgedragen. Zij moet de moeder zóó behandelen, dat haar wanhopige wensch op den achtergrond treedt. En daartoe heeft de dokter mede te werken, omdat zijn taak uitsluitend in de richting van behoud, niet in die van vernietiging leidt. En, evenals het onzeker is, of de kinderen dier moeders geestelijk of lichamelijk ongezond zullen zijn, even onzeker is het, of zij niet kunnen opgroeien tot heil en troost van moeder en vaderland. Maar wil men dit mogen hopen, dan moeten die kinderen niet samen in een kolonie opgroeien, vader- en moederloos, maar moet al de zorg aan hen worden besteed, die de moeder, als martelares voor het vaderland, van dat vaderland mag verlangen.

MISBRUIK VAN GENEESMIDDELEN. — De commissie, die te Londen onderzoek heeft gedaan naar de oorzaken van het groote verbruik van geneesmiddelen in de ziekenfondspraktijk (zie bldz. 929), heeft in 18 gevallen — gelukkig voor een stad als Londen zeer weinig — zoodanig misbruik van de zijde van geneesheeren aangetroffen, dat zij hen tot schadevergoedingen heeft genoodzaakt; in de drie ergste gevallen resp. beloopende 10, 14 en 45 P.St. (*Brit. med. Journ.*).

EEN KUNSTFOUT. — Een mijnheer, die zich *ex-medicus* noemt, heeft in een dagblad van New-York de stelling verkondigd, dat de *wet* het achterwege laten van de scopolamine-morphine-verdooving bij een bevalling als kunstfout moest brandmerken. Één van de schoone vruchten der schemerslaap-reclame van een jaar geleden! *The New-York Med. Journ.* vindt het maar gelukkig, dat die medicus „*ex*” is.

PINKHOF.

INGEZONDEN.

DE NIEUWERE BEHANDELING VAN LIJDERS AAN PARALYSE MET SALVARSAAN.

In een mij toegezonden overdruk: „De moderne behandeling der zoogenaamde metasyphilitische ziekten van het centrale zenuwstelsel”, in n°. 8 van dit *Tijdschrift*,

spreekt dr. B. S. DE SMITT over mijn behandeling der lijdens aan paralyse met salvarsaan. De mededeelingen, die hij over mijn proefnemingen doet, zijn onjuist. Dr. DE SMITT begint met twee reeksen van onderzoekingen, door mij in de Nerven-kliniek der Kgl. Charité te Berlijn gedaan, te verwarren.

Ten eerste heb ik een reeks van onderzoekingen gedaan om vast te stellen, of, en hoe dikwijls, de spirochaete bij lijdens aan paralyse voorkomt en welke eigenschappen zij heeft. Deze onderzoekingen heb ik met prof. TOMASCZEWSKI uitgevoerd; ik heb in de *Deutsche med. Wochenschrift* 1913, bldz. 1237, erover bericht. Hierbij hebben wij (voor het eerst in Duitschland) de spirochaete bij paralyse-lijdens gevonden en in 46 pCt. bij ongeveer 70 patiënten dezen parasiet door hersenpunctie en onderzoek met het ultramicroscoop aangetoond. Een dergelijk hoog percent-getal is door geen andere onderzoeker bereikt. Wij moesten de hersenpunctie aanwenden, omdat wij dierentingen met levende spirochaeten van lijdens aan paralyse verrichtten, om de eigenschappen dezer spirochaeten te onderzoeken. Wij vonden, dat de paralyse-spirochaete biologisch andere eigenschappen heeft, dan de spirochaete van het primaire, secundaire en tertiaire tijdperk. Bij deze reeks van onderzoekingen, waarbij ver over 100 puncties zijn verricht (de nauwkeurige getallen kan ik niet aangeven, daar ik mij in militairen dienst op het oorlogsterrein bevind), heb ik 4 dooden gehad, waarvan 3 door meningitis, omdat de patiënten zich het verband afscheurden en zich zelf infecteerden.

Een tweede reeks van onderzoekingen, *die nog niet is afgesloten*, ondernam ik om de behandeling te verbeteren. De lumbaal-behandeling leverde geen gevolg op. (Mijn meening hierover wordt in niets door het artikel van DE SMITT gewijzigd.) Daarom probeerde ik de intraventriculaire en subpiale inspuiting van salvarsaan. Over de uitkomst zal ik berichten, als mijn ervaringen zich over een voldoende aantal patiënten en over een voldoende tijd zullen hebben uitgestrekt, daar de mededeeling van enkele gevallen, bovendien gedurende korten tijd in behandeling, geen waarde heeft.

Dit is heel iets anders, dan wat DE SMITT beweert bij mij te hebben gezien. Ik ga op de andere onjuistheden, bijv. over mijn techniek, enz., niet verder in, maar wil toch zeggen, dat ik het merkwaardig vind, dat DE SMITT, die zelf schrijft, dat het bij paralyse geoorloofd is, alle methoden ter genezing, die eenige reden van bestaan hebben, toe te passen, over mijn (weliswaar verkeerd medegedeelde) onderzoekingen zóó schrijft, dat men den indruk moet krijgen, als had ik ongeoorloofde dingen gedaan. Het spreekt van zelf, dat ik alle voorzorgen heb gebruikt en dat ik steeds de familieleden op het gevaar der behandeling heb opmerkzaam gemaakt ¹⁾. Dr. DE SMITT had deze fouten gemakkelijk kunnen vermijden, indien hij, wien ik gastvrij mijn *nog niet gepubliceerde onderzoekingen* heb laten zien, mij, voordat hij over deze dingen in het openbaar schreef, inzicht had laten nemen van datgene, wat hij vóór mij over mijn onderzoekingen schreef. Dit ware een hoffelijkheid geweest, die ik tot nog toe bij een collega voor van zelf sprekend heb gehouden. Ik geef onomwonden toe, dat ik anders DE SMITT niet in mijn nog niet afgesloten onderzoekingen zou hebben ingewijd.

België, 2de Marine-Kriegslazarett, Maart 1915.

Prof. E. FORSTER.

OVER TYPHUS-ENTING EN VERPLAATSING VAN HET VLUCHTELINGENKAMP TE HONTENISSE.

Zooals bekend is, heeft, tegelijk met de verplaatsing der Belgische bevolking naar ons land, de typhoied haar intrede gedaan met epidemisch karakter, o. a. te Vlissingen en Hontenisse. Uit de wijze van uitbreiding mogen wij veilig besluiten, dat de

¹⁾ Ik heb er natuurlijk nooit in de verste verte aan gedacht, dat dit ooit een behandeling voor den practischen arts kon worden. Ik vind, dat ook de intralumbale behandeling alleen in een ziekenhuis behoort te geschieden.